

דו"ח הוועדה להערכת איכות של
התוכניות להוראת לשון עברית
מכללת אורנים

תוכן העניינים

פרק 1: רקע..... 2

פרק 2: תהליכי עבודה של הוועדה..... 3

פרק 3: הערכת איכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית במכללת אורנים.... 4

פרק 4: המלצות..... 9

נספחים

נספח 1: כתב המינוי של הוועדה..... 11

נספח 2: סדר יום הביקור..... 12

נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים..... 13

פרק 1 : רקע

בהתאם להחלטתה להעריך את תוכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת הלשון העברית, מינתה המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא :

- פרופ' דורית רביד, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הוועדה
- פרופ' רינה בן-שחר, מכללת אורנים, אוניברסיטת חיפה¹
- ד"ר אהרן הורנקוהל, הפקולטה ללימודי אסיה והמזרח התיכון, אוניברסיטת קיימברידג'
- פרופ' זהר לבנת, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך²
- פרופ' סטיב פסברג, החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית
- פרופ' אורה שורצולד, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן³
- ד"ר עמליה בר-און, לימודי הפרעות בתקשורת, אוניברסיטת תל-אביב

הגב' תמר מעגן-אפרתי ריכזה את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

במסגרת עבודתה התבקשה הוועדה⁴ :

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תוכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום לשון עברית ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתוכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מפברואר 2018.

---

¹ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' רינה בן-שחר לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת אורנים והמכללה הערבית.

² בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' חנה עזר לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת לוינסקי.

³ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' אורה שורצולד לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת תלפיות.

⁴ כתב המינוי של הוועדה מצורף בנספח מס' 1 לדו"ח זה.

פרק 2: תהליכי העבודה של הוועדה

הוועדה התכנסה לראשונה במרץ 2019. בישיבתה דנה הוועדה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ובמכללות האקדמיות לחינוך בפרט.

במסגרת פעילותה קיימה הוועדה ביקורים בכל המכללות האקדמיות לחינוך אשר מוסמכות להעניק תארים בתחום הוראת לשון עברית. הביקורים התקיימו בשני סבבים בחודש מרץ ובחודש מאי 2019 במכללות האלה:

מכללת אורות ישראל, מכללת אורנים, מכללת אמונה-אפרתה, מכללת בית ברל, מכללת גורדון, מכללת דוד ילין, מכללת הרצוג מכללת אחוה, מכללת לוינסקי, המכללה הערבית בחיפה, מכללת קיי ומכללת תלפיות.

במהלך ביקורים אלה נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסד, עם הנהלת התוכנית, עם הסגל, ועם סטודנטים ובוגרים.

דו"ח זה עוסק בחוג להוראת לשון עברית במכללה האקדמית אורנים. ביקור הוועדה במכללה התקיים ב-13 במרץ 2019.

סדר היום של הביקור מצורף בנספח 2 לדו"ח זה.

בביקור זה השתתפו מבין חברי הוועדה: פרופ' דורית רביד, פרופ' סטיב פסברג, פרופ' זהר לבנת, ד"ר אהרן הורנקוהל.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולתוכנית ללשון על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

פרק 3: הערכת האיכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית במכללה

האקדמית אורנים

דו"ח זה מתייחס למצב הקיים בעת ביקור הוועדה במוסד ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. דו"ח זה מתעד את המסקנות אליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות בהתבסס על המסמכים אשר נמסרו על ידי המוסד, מידע שהתווסף במהלך השיחות במוסד, דיונים והבחנות של הוועדה ומידע אשר זמין לוועדה.

1. מבוא

מכללת אורנים היא מוסד ותיק שצמח על רקע היסטורי ייחודי של התנועה הקיבוצית, והצליח לשמור עד היום על אופיו המיוחד הן במיקומו ובמראהו הכללי והן בחזונו. לחוג ללשון מעמד איתן במכללה, זהו חוג גדול יחסית בין חוגי ההומניסטיקה, בעל מורשת חזקה ו"גאוות יחידה", החווה בשנים האחרונות עלייה במספר הסטודנטים אף שהוא נחשב לחוג שהלימודים בו קשים יחסית. ניכר כי המכללה מטפחת אותו והוא זוכה לגיבוי ולשיתוף פעולה מצד ההנהלה. מסיבות היסטוריות של קשר עם אוניברסיטת חיפה, החוג מעניק לבוגריו תואר B.A. + תעודת הוראה ולא תואר B.Ed. כמו חוגים אחרים במכללות. החוג מכשיר מורים ללשון לביה"ס העל-יסודי. תוכנית לביה"ס היסודי נפתחה בתשע"ז אך לא הצליחה לגייס תלמידים ונסגרה בינתיים.

2. הערכת איכות ותהליך הערכה עצמית

במכללה קיימת רשות למחקר ולהערכה, שטיפלה בהכנת הדו"ח באמצעות צוות רב משתתפים. החלקים העוסקים בחוג ללשון נכתבו על ידי ראש החוג וחברת סגל נוספת. הדו"ח הועבר במלואו לחברי הסגל לפני תחילת שנת הלימודים תשע"ט, לצורך יישום מיידי של מסקנותיו. הדו"ח שהוגש לנו היה מעמיק ומקיף, והוא הצביע בלא כחל וסרק על חולשות והציע דרכים לשיפור. תיאור חיובי זה של היחס לתהליכי הערכה וביקורת כבעלי ערך בונה נראה כמאפיין את המכללה, והוא הולם רשמים נוספים שהתקבלו בביקור אודות קשב רב לצורך בשינויים, חשיבה מתמדת על העתיד וניסיונות עקביים לשפר את התוכניות כדי להשיג תוצאות מיטביות. נקודת חולשה יחידה הייתה התוכנית לבית הספר היסודי, שלא קיבלה ביטוי מלא בדו"ח והתקשינו לקבל תשובות ברורות באשר לנסיבות סגירתה. תוכנית הלימודים לא נכללה בדו"ח וביקשנו לקבלה בנפרד. בשל ההבנה כי החל מתשע"ט היא אינה מקבלת עוד תלמידים חדשים, הוועדה לא ראתה לנכון להעריכה לעומק.

3. חזון ויעדים

חזון המכללה רואה בחינוך מצע לבנייתה של חברה צודקת, מכילה ובעלת שאר רוח. חזון החוג ללשון העברית מדגיש את תפקידה של העברית בת ימינו כגורם מאחד בין קבוצות אוכלוסייה שונות, את מקומה בהקשר התרבותי היהודי, את חשיבות השליטה בה ואת מאפייניה כשפה חיה ודינמית.

במפגשים עם הסטודנטים והבוגרים נראה היה שיעדי התוכנית חלחלו היטב ושהיא מצליחה לטפח בקרבם ראייה רחבה של מקצוע ההוראה, הכרה בחשיבותה של השפה בהקשריה החברתיים, התרבותיים והזהותיים, אהבה לשפה העברית ולמקצוע העברית בבית הספר והבנה טובה של התכנים הדיסציפלינריים הנדרשים כדי ללמדה.

4. תוכנית הלימודים הדיסציפלינרית

סעיף זה מתייחס לתוכנית הדיסציפלינרית לביה"ס העל יסודי בלבד. מבנה התוכנית מכסה את כל התחומים הדיסציפלינריים הבסיסיים, ומציע גם מבחר גדול של נושאי העשרה שהולמים את יעדיה של התוכנית. התרשמונו שלאחרונה יש דגש חזק על קריאה וכתובה, זמן רב מוקדש לכתובה בסוגות שונות ולהבנת תהליכי כתיבה, ויש היכרות עם הסטנדרטים של OECD בתחומים אלה. במהלך הלימודים הסטודנטים מתנסים בהרחבה במיומנויות אורייניות אלה מתוך אמונה כי הדבר יסייע להם ההוראה. ההתרשמות היא שהדרישות מהסטודנטים בקורסי הדיסציפלינה גבוהות. תוצרי הלמידה נבדקים באופן שיטתי באמצעות תרגילים, בחנים, מבחנים מסכמים ועבודות. קיים מחוון מכללתי להערכת עבודות כתובות ופרויקטים. הוועדה שמעה טיעונים שלפיהם יש צורך להרחיב את הקורס "תורת הצורות", קורס מרכזי עבור ההוראה בבית הספר. וכי ב"תורת הניקוד" הקבוצות גדולות מדי ואין די תרגול.

5. תוכנית ההכשרה להוראה

סעיף זה מתייחס להכשרה להוראה לביה"ס העל יסודי בלבד. למכללה מבנה ארגוני התומך בתפעול מסודר של הכשרת המורים. יש ארבעה בעלי תפקידים שונים האחראים לתוכניות ההכשרה להוראה, אחד מהם הוא ראש התוכנית להכשרת מורים בביה"ס העל-יסודי. בין אנשי הסגל העוסקים בפועל בהכשרה להוראה בלשון יש הפרדה בין שני תפקידים: מלווה דידקטי ומדריך פדגוגי. המלווה הדידקטית מלמדת קורס דידקטיקה במכללה במסגרת החוג, ואילו המדריכה הפדגוגית שפוגשת את הסטודנטים בבתי הספר היא מדריכה גנרית שאינה מומחית בלשון. על כך נמתחה ביקורת מצד סטודנטים. לסטודנטים ניתנות שפע של הזדמנויות להתנסות בהוראה, וביצועיהם מוערכים באמצעות מחוון מפורט. עם זאת, סטודנטים המתמחים בשילוב הלימודים לשון וחינוך מיוחד ציינו כי לא זכו להתנסות מספקת בהוראת לשון וכי הדידקטיקה בלשון נופלת מזו הנלמדת בחוג לחינוך מיוחד. דווח על קושי של המורים המאמנים לקבל את דרכי ההוראה המגיעות מן המכללה ועל מתח המתקיים כתוצאה מכך בין הסטודנטים לבין מורים מאמנים בעלי שיטות הוראה מסורתיות. חשיבות הקשרים בין הלימודים הדיסציפלינריים בחוג לבין הפדגוגיה היא מסר המגיע מהנהלת המכללה ובא לידי ביטוי מובהק בחוג, בין השאר כתוצאה מן הבחירה בראשת החוג החדשה שהיא

מומחית לדידקטיקה. צוות הדידקטיקה נתפס כחלק מן החוג ודווח כי הוא משתתף בקביעות בישיבות החוג.

ביטוי נוסף לכך מצד ההנהלה הוא העובדה שהם רואים יתרון בגיוס סגל בעל ניסיון בהוראה. רבים מאנשי הסגל הם בעלי ניסיון בהוראה בביה"ס, דבר המעניק להם יתרון בקישור בין הלימודים הדיסציפלינריים לפדגוגיה.

האינטגרציה בין שני חלקים אלה של התוכנית באה לידי ביטוי גם בכך שהדגש על דרכי הוראה חדשניות, שניתן בתוכנית ההכשרה להוראה, ניכר גם בקורסים הדיסציפלינריים. נראה שהמרצים בחוג משמשים עבור הסטודנטים דגם להוראה חדשנית.

6. סגל

סעיף זה מתייחס רק לחברי הסגל המלמדים בתוכנית לבית הספר העל יסודי. החוג נמצא בתקופת ביניים שבה סגל בכיר פורש ומגויס סגל צעיר. בשלוש השנים האחרונות נקלטו ארבעה חברי סגל חדשים. רוב הסגל הצעיר טרם הגיע למעמד אקדמי, והם עובדים באחוזי משרה קטנים. כרגע אין בחוג חברי סגל בכירים העובדים באחוזי משרה ניכרים.

בשל קשיים אלה נבחרה באופן זמני ראש חוג שבעת מינויה לתפקיד לא הייתה בעלת תואר דוקטור ומשרתה בחוג מצומצמת מאוד. אולם היא בעלת ניסיון רב בהוראה ונראה שהיא זוכה לתמיכה ולשיתוף פעולה מצד רוב אנשי הסגל.

פריסת התחומים של חברי הסגל טובה וכרגע נראה כי אין קושי לקיים את התוכנית במלואה. עם זאת ניכר חוסר יציבות בשל פרישות צפויות ובשל העובדה שבעלי אחוזי משרה קטנים נוטים לפרוש כאשר נמצא להם מקום עבודה אחר שהיקף המשרה בו גדול יותר.

יש לציין לטובה כי אותם חברי סגל צעירים שפגשנו רואים במכללה את ביתם האקדמי ושואפים להתקדם בה. חלקם בוגרי המכללה. עם זאת, על רקע משבר כספי במכללה ניכר כי ישנן תחושות אי ודאות ביחס לעתידם.

למכללה מגוון דרכים לתמוך הן בסגל חדש והן בסגל ותיק בכל הקשור לשיפור דרכי ההוראה ולשימוש בטכנולוגיה. איכות ההוראה של הסגל בכל הקורסים נבחנת באמצעות סקר מכללתי. הנהלים בדבר קידום אנשי סגל מופיעים בגלוי באתר המכללה, ועדכונים נשלחים ישירות אל אנשי הסגל באופן שוטף.

7. סטודנטים ובוגרים

הן הסטודנטים והן הבוגרים שעימם נפגשנו הרשימו אותנו כבעלי ראייה רחבה, המבינים היטב את משימת ההוראה בהקשרה הכללי ואת חשיבותה של הוראת העברית. הם מרגישים כי הלימודים בחוג הם ברמה גבוהה מאוד.

כולם הביעו אמונה חזקה במסוגלות שלהם למלא את תפקידם באופן מיטבי ובכלים הטובים שקיבלו במכללה, שלעיתים אינם מוכרים בבתי הספר. החוג נושא דגל של חדשנות בהוראה, ותחושה זו הוטמעה היטב בקרב הסטודנטים והבוגרים. חלקם הצהירו על כך שהם מגיעים לבתי הספר בתחושה שבאו לשנות.

המכללה מציעה לסטודנטים תמיכה כלכלית באמצעות מלגות. יש מעונות, אם כי במספר מצומצם. תשומת לב רבה ניתנת לתמיכה בסטודנטים בעלי צרכים מיוחדים. בחוג ללשון מתקיימת אווירה נוחה התומכת בסטודנטים ומאפשרת להם להגיע למיצוי יכולותיהם. הסטודנטים ציינו את היחס האישי המאפיין את מורי החוג. אשר לתמיכה בקשיים לימודיים - לאחרונה החלו להציע לסטודנטים מתקשים שיעורים פרטיים הניתנים על ידי סטודנטים מתקדמים מהחוג ומסובסדים על ידי המכללה. קשר מוסדי מאורגן עם בוגרי המוסד החל להתחזק רק בשנים האחרונות.

8. שונות

בקרב מרצי החוג רוב מכריע לנשים, וכך גם בקרב הסטודנטים. בחוג לומדים רק סטודנטים ספורים שאינם יהודים, עובדה המוסברת בשל תחום ההתמחות - הלשון העברית.

9. מחקר

הפרופיל המדעי של החוג נמוך במיוחד כי רוב חברי הסגל צעירים וטרם הספיקו להתבסס כחוקרים. אחת מהם נמצאת רק בשלב א' של עבודת הדוקטור. שניים מהם שצברו רשימת פרסומים מספקת והיקף משרתם מספק, עומדים כעת בפני קבלת דרגת מרצה. בשל משבר כספי במכללה הוקפאו כספי התמיכה במחקר, הקרנות ושעות המחקר.

10. יוזמות מיוחדות

החוג מפתח תוכנית להוראת העברית כשפה שנייה נוספת בישראל ובתפוצות, והוא כבר מקיים קשר עם מוסדות בין לאומיים בצפון אמריקה ובפולין. הקורס "תורת הניקוד" הניתן לכלל תלמידי המכללה במסגרת לימודי היסוד מקשר בין לימוד הניקוד לבין קריאה תקנית בקול, ומקיים פעילות בכיוון זה בשיתוף פעולה עם ערוץ הרדיו של המכללה.

11. סיכום חוזקות וחולשות

חוזקות ונקודות לשימור:

- קשב רב לצורך בשינויים וניסיונות עקביים לשפר את התוכניות כדי להשיג תוצאות מיטביות.
- לאחרונה יש דגש חזק על כתיבה בסוגות שונות ועל הבנת תהליכי כתיבה.
- הדרישות מהסטודנטים בקורסי הדיסציפלינה גבוהות, תוצרי הלמידה נבדקים באופן שיטתי, בין השאר באמצעות מחוון מכללתי להערכת עבודות כתובות ופרויקטים.
- למכללה מבנה ארגוני התומך בתפעול מסודר של הכשרת המורים, ותפיסה מוסדית של חשיבות הקשרים בין הלימודים הדיסציפלינריים לבין הפדגוגיה.
- החוג נושא דגל של חדשנות בהוראה.

- הסטודנטים והבוגרים מבינים היטב את משימת ההוראה בהקשר הכללי ואת חשיבותה של הוראת העברית, והביעו אמונה חזקה בכלים הטובים שקיבלו במכללה ובמסוגלות שלהם למלא את תפקידם באופן מיטבי.

חולשות:

- תוכנית לביה"ס היסודי נפתחה בתשע"ז אך לא הצליחה לגייס תלמידים והחל מתשע"ט אינה מגייסת עוד תלמידים חדשים.
- כרגע אין בחוג חברי סגל בכירים העובדים באחוזי משרה ניכרים. רוב הסגל הצעיר טרם הגיע למעמד אקדמי, והם עובדים באחוזי משרה קטנים. על רקע משבר כספי במכללה קיימות תחושות תסכול ואי ודאות ביחס לעתיד.
- הפרופיל המדעי של החוג נמוך במיוחד בשל העובדה שרוב חברי הסגל צעירים וטרם הספיקו להתבסס כחוקרים. בשל משבר כספי במכללה הוקפאו כספי התמיכה במחקר, הקרנות ושעות המחקר.
- יש נתק מסוים בין לימודי הדיסציפלינה לבין ההכשרה הפדגוגית מהיעדר מד"פים מיוחדים ללשון העברית.

פרק 4: המלצות

המלצות הכרחיות

- חובה לקדם לדרגת מרצה את שני חברי הסגל המתאימים לכך.
- יש לדאוג להרחבת משרתה של ראש החוג הנוכחית.

המלצות חשובות

- יש להמשיך ולתמוך בקידום אנשי סגל, באמצעות הרחבת משרותיהם ותמיכה במחקר לשם קידום עתידי.
- הוועדה ממליצה לשקול מחדש את פתיחת התוכנית לבית הספר היסודי ובניית אסטרטגיה לגיוס מועמדים לתוכנית זו.
- יש להקפיד שהמדריכים הפדגוגיים יהיו מתחום הלשון העברית.

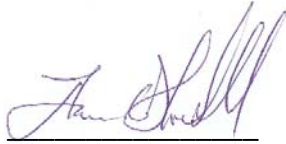
המלצות רצויות

- הרחבת הקורס "תורת הצורות" ל-2 ש"ש.
- פיצול הקורס "תורת הניקוד" לקבוצות קטנות יותר.
- יש לתקן את הסילבוסים כמפורט בנספח 3.

על החתום

ק"ו"ר כ"ב"ז

פרופ' דורית רביד – יו"ר הוועדה

ד"ר אהרון הורנקהל

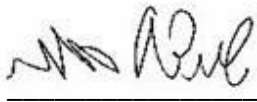
ד"ר עמליה בראון

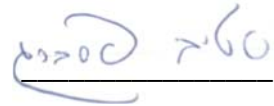
פרופ' חנה עזר

פרופ' זהר לבנת

פרופ' אורה שורצולד

פרופ' סטיב פסברג

נספח 1: כתב המינוי של הועדה

ח' טבת, תשע"ט
16 דצמבר, 2018

לכבוד

פרופ' דורית רביד, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הועדה
פרופ' רינה בן-שחר, אוניברסיטת חיפה ומכללת אורנים
ד"ר עמליה בראון, אוניברסיטת תל-אביב
ד"ר אהרן הורנקוהל, אוניברסיטת קיימברידג'
פרופ' זהר לבנת, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך
פרופ' סטיב פסברג, האוניברסיטה העברית
פרופ' אורה שוורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

מכובדיי,

המועצה להשכלה גבוהה שמה לה למטרה לשפר ולהבטיח את המשך המצוינות והאיכות של ההשכלה הגבוהה בישראל, בין השאר באמצעות תהליכי הערכה שוטפים של תחומי לימוד במוסדות האקדמיים.

בהמשך להחלטתה מיום 9.6.2015 הקימה המועצה להשכלה גבוהה ועדת הערכה שתבחן את תכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת לשון עברית במכללות האקדמיות לחינוך.

במסגרת עבודתה מתבקשת הועדה:

1. לבחון את דו"חות ההערכה העצמית של המוסדות המקיימים תכניות לימודים בתחום זה.
2. לערוך ביקור בכל אחד מהמוסדות המוערכים.
3. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"חות **פרטניים** ביחס לכל מוסד ומוסד ובו ממצאי הועדה, מסקנותיה והמלצותיה.
4. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"ח מסכם המתייחס באופן **רוחבי** להכשרת המורים בתחום לשון עברית בישראל.

אני מודה לכם על הסכמתכם לקחת חלק במשימה חשובה זאת, ושמוח בזאת למנות אתכם לוועדת הערכת האיכות.

גב' תמר מעגן אפרתי תרכז את עבודת הועדה.

פרטים לגבי פעילות הועדה וסמכויותיה מופיעים בנספח המצורף.

אני מאחל לכם עבודה פורייה והצלחה רבה.

בברכה,

פרופ' אדו פרלמן
סיו"ר המועצה להשכלה גבוהה

מצ"ב: נספח לכתב המינוי

העתק:

ד"ר ורדה בן-שאול, סמנכ"ל הערכת איכות, מלי"ג
גב' תמר מעגן-אפרתי, רכזת הועדה, האגף להערכת איכות, מלי"ג

נספח 2: סדר יום הביקור

**סדר יום לביקור הוועדה להערכת איכות של תחום הוראת לשון עברית
יום רביעי 13/3/19**

המפגשים יתקיימו בחדר הישיבות ברשות מחקר, בית 42
אשת הקשר: ענת רווח – 04-9838812 / 050-8779393 / anat_r@oranim.ac.il

שעות	הגורם עמו נפגשים	שמות המשתתפים
9:00 – 9:30	מפגש פתיחה: הנהלת המוסד (ללא ראש החוג)	פרופ' יערה בר-און - נשיאה ד"ר ניר מיכאלי - רקטור ד"ר הדס הירש – דיקנית הפקולטה למדעי החברה והרוח
9:30 – 10:15	ראש החוג	הלה אתקין – ראשת החוג הנוכחית ד"ר עירית זאבי – ראשת החוג בתשע"ח
10:15 – 10:45	ראש/י המסלול/ים בהם נלמד החוג להוראת לשון עברית	ד"ר דוד נצר – ראש תכנית ההכשרה לבית הספר העל-יסודי ד"ר סלעית רון – ראשת תכנית ההכשרה לבית הספר היסודי ד"ר מיכל ראזר – ראשת היחידה להכשרה והוראה בפקולטה לחינוך
10:45 – 11:30	סגל ליבתי המלמד בתכנית	ד"ר ברק אורבך אושרי זיגלבוים עינת נז-כהן
11:30 – 12:15	מדריכים פדגוגיים	ד"ר רות ליכטנשטיין שרון גלעד ד"ר ניקי אחוריניאן
12:15 – 13:00	ארוחת צהריים (פגישה סגורה של הוועדה)	
13:00 – 13:45	סיור בספרייה והצגת תשתיות ו/או פעילויות ייחודיות של המחלקה	גב' יפה ריכטר-ליון – מנהלת הספרייה
13:45 – 14:30	סטודנטים וסטודנטיות	
14:30 – 15:15	בוגרים ובוגרות	
15:15 – 15:30	הפסקה	
15:30 – 15:45	מפגש סיכום: הנהלת המוסד והתכנית	פרופ' יערה בר-און – נשיאה ד"ר ניר מיכאלי – רקטור ד"ר הדס הירש – דיקנית הפקולטה למדעי החברה והרוח הלה אתקין – ראשת החוג הנוכחית ד"ר עירית זאבי – ראשת החוג בתשע"ח ד"ר ענת ישראלי – דיקנית הפקולטה לחינוך
15:45 – 16:15	ישיבת סיכום פנימית של הוועדה	

נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים

- יש להקפיד על התאמה בין שם הקורס לבין תוכנו.
- כל הפריטים הביבליוגרפיים צריכים להיות רלוונטיים לנושא הקורס.
- יש להבחין בבירור בין קריאת חובה לקריאת רשות.
- יש להקפיד לפרט את הביבליוגרפיות לפי שמות המחברים (א"ב) ולפי שנים (מן המוקדם למאוחר).
- יש לשלב מקורות קאנוניים מכוננים עם מקורות חדשים ועדכניים מן העשור האחרון,
- חומרי לימוד ומילונים יופיעו בסילבוסים בקטגוריה נפרדת של חומרי עזר.
- יש לשלב פריטים באנגלית – למשל ערכים מתוך האנציקלופדיה *Encyclopedia, EHL*, *of Hebrew Language and Linguistics 2013* האנציקלופדיה נמצאת גם אונליין.
- רצוי להשתמש ביחידות רלוונטיות של האוניברסיטה הפתוחה.
- פריטי הביבליוגרפיה צריכים להיות מעודכנים, ויש להשתמש במהדורות מעודכנות של ספרים ותיקים. למשל, יש להיעזר בספרו החדש של י' בלאו (תש"ע) ולא במהדורה מתשל"ב. ראו להלן.
- יש להקפיד על דיוק ברישום הפרטים הביבליוגרפיים, כולל מספרי עמודים של מאמרים ופרקים.

הערות פרטניות על הסילבוסים:

- בחלק מן הסילבוסים לא כתוב מי הוא כותב הסילבוס. חלק מן הכתובים בקריאת רשות, שהם ספרי יסוד או מאמרים מכוננים, נכללים ברשות ולא בחובה (למשל בחקר השיח). יש להקפיד על הרישום הביבליוגרפי מבחינת שנות הפרסום.
- ספרו של בלאו "תורת ההגה והצורות של לשון המקרא" והיחידה שכתבה ירקוני באו"פ על לשון המקרא לא נכללו תמיד בסילבוסים על לשון המקרא. יש להיעזר בספרו החדש של בלאו (תש"ע) ולא במהדורת תשל"ב!
- בקורס על לשון השירה והפזמון חסרים המקורות האלה: רשף, יעל (תשס"ד), הזמר העברי בראשיתו, ירושלים, מוסד ביאליק; אלירם, טלילה (2006), בוא שיר עברי. שירי ארץ ישראל: היבטים מוזיקליים וחברתיים, חיפה, הוצאת אוניברסיטת חיפה.
- בקורס על לשון המקרא כדאי להוסיף את המילון של קדרי: קדרי, מ"צ (תשס"ו), מילון העברית המקראית, רמת גן, הוצאת אוניברסיטת בר-אילן.
- באוריינות חזותית כדאי להוסיף את מחקרה של אילנה שוהמי.
- בתורת ההגה (שני הקורסים) כדאי להוסיף את לאופר, אשר (תשנ"ב), מבוא לבלשנות, יחידות 4-5, תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה.

- ביסודות התחביר, חובה להוסיף את ספרי הלימוד הסטנדרטיים לבתי הספר, כגון בלאו, צדקה ואחרים, וכן פרוכטמן "בנתיבי תחביר".
- בקורס לשון, חברה ותרבות (למה הוא נקרא לשון שפה וחברה?) כדאי להוסיף את שורצולד (רוזריג), אורה (תשס"ב), 'גוני לשון בעברית בת-זמננו', במהדורה המעודכנת ב"מחקרים בעברית בת זמננו" (תשע"ט), ירושלים, האקדמיה ללשון העברית.
- בלשון ספרות הילדים (שני הקורסים) חסרים הטקסטים המכוננים של קורניי צ'וקובסקי, של לאה גולדברג, של מנחם רגב ושל שלמה הראל.
- בהדרכה ביבליוגרפית חסר מילון המקרא של קדרי והקונקורדנציה של מנדלקרן, המילונים החדשים והסקירה שלהם (ר' שורצולד, "המילון בראי הדקדוק" תשע"ט) וכן הקונקורדנציות לספרות הבתר מקראית (משנה, תלמוד) ומילוני משוררים.
- בלשון חז"ל היחידה של שרביט באו"פ צריכה להיות בספרות החובה.
- בקורס ניקוד – חובה להשתמש בספרי בלאו, או גושן-לבנה שפאן במהדורת שפירא. לימוד סוגיות תיאורטיות לא יועיל לידע הניקוד.
- בקורס הדקדוק הנורמטיבי חובה לכלול את בנדויד, אבא והדסה שי (תשל"ד), מדריך לשון לרדיו ולטלוויזיה, ירושלים, רשות השידור, וכן את לקסיקון דביר לשיפור הלשון ואת אלמגור-רמון, רות (תשס"א), רגע של עברית, ירושלים, צבעונים, ועוד. כך גם לגבי הקורס בעריכה.